

fekete, faszenes réteg (4350), majd szürkés színű döngölt agyagpadló (4376) követte, az ehhez tartozó É-i (4162, 4258) és Ny-i (4257) falakkal. A ház ÉNy-i sarka megsüllyedt, így ennek köszönhetően a teljes sarok kb. 15–20 cm magasan megmaradt valamint jól megfigyelhető volt a fal többszörös tapasztással történt megújítása. Már az omladéokban jelentkeztek a 4240 házban található hasonló '8'-as alakú (két tagból álló) tüzelőberendezés körvonalai. Itt a nagyobb kemencét egy nagyméretű, szabálytalan alakú gödör (4460, 4464) háromnegyed részben elpusztította. A kisebb nyitott, tapasztott, kör alakú, felmenő-, lyukacsos falú objektum viszont jó állapotban került elő. A faszenes réteg (4350) kibontásakor nyilvánvalóvá vált, hogy a ház a teljes berendezéssel együtt égett le. Közvetlenül a padlón, a tűzhely mellett, több kerámiaedény feküdt, többségükben nagyméretű tárolóedény, valamint agyagból készült használati tárgyak, csonteszközök és az egyik hombáredényben 4 db égett, rossz megtartású, szarvasagancsból készült zabla került elő. A ház ÉK-i sarkában egy roncsolt tűzhely (4452) nyomai kerültek elő. A házmaradvány déli részét beásások és a terület későbbi, munkafelületként történő, intenzív használata szinte teljesen elpusztították. Ezt egy barnás, homogén réteg, valamint a benne található tűzhelymaradványok, hamus foltok, számos kerámia-töredék, állatcsont, kőeszközök nagy száma is mutatja. Ez alatt újabb vastag sötétbarna feltöltési réteg (4213) következett. Az ásatás utolsó szakaszában ezt a réteget bontottuk el.

A szelvény DNy-i részében a tavaly elbontott ház záró rétege (3611) alatt vastag feltöltési réteget találtunk (4002), melyben egy félköríves, agyagból tapasztott jelenség bontakozott ki (3656). Tisztázását a következő idényre halasztottuk.

Az iszapolást, a kerámiamosást és a számítógépes adatbázis folyamatos kiegészítését, az elkészült rajzok szkennelését és az adatbázishoz való kapcsolását az eddigi gyakorlatnak megfelelően idén is az ásatással párhuzamosan végeztük. Az egyetemisták felváltva minden munkaterületen dolgoztak, így a tell-ásatás mellett megismerkedhettek a komplex kutatáshoz szükséges gyakorlati feladatok összes fázisával.

Konzulens: Szabó Miklós.

Állandó munkatársak: Füköh Dániel, Kovács Gabriella, Lakatos Gabriella (Matrica Múzeum), Szeverényi Vajk (MTA Régészeti Intézet); Pollányi Tamás, Tvarosek Tamás, Bittner Bettina, Szabó Anikó, Keczán Krisztina, Pécsi Tamás (Magyarország), Németh Rita, Rezi Botond (Erdély); Berzsényi Brigitta (PhD Cambridge University); Sandy Budden (PhD Southampton University); Claes Uhnér (PhD Göteborg University) egyetemi hallgatók.

További régész munkatársak: Kristian Kristiansen, Mia Carlson (Göteborg University, Svédország), Marie-Louise Sørensen (Cambridge University, Anglia), Anders Biwall, (National Heritage Board, Svédország), Joanna Soafer (Southampton University, Anglia).

VICZE MAGDOLNA

333. Szeged-Kiskundorozsma, Vadliba utca

(Csongrád megye) Sza, Á, Kk, Kú

Kiskundorozsma belterületén, a Vadliba utca 19. szám alatti telek előtti szilvafák kivágása során szarmata, Árpád-kori, késő középkori és kora újkori kerámia került napvilágra. Korábban a ház belső kertjében, szántás után szintén ilyen korú leletanyagot gyűjtöttem. A lelőhely a falu egyik kiemelkedő részén található. A telektől DNy-ra található a dombhát legmagasabb része. A lelőhely a korabeli Maty-ér K-i nyúlványának a K-i partja mentén helyezkedik el. A korabeli település a feltérképezettnél jóval nagyobb, valószínűleg több háztömbnyi nagyságú területen, a már beépített falu központjában húzódik.

A szarmata kori kerámia közül néhány korongolt, szürke duzzadt tálperem, sávosan simított hombároltal és pár kézzel formált oldal értékelhető. A római kori leletek közül kiemelkedik egy Drag. 37-es terra sigillata tál reliefes (tojásfüzér) oldaltöredéke (Westendorf, 220–230), amely alapján a lelőhely a Kr. u. 3. századra keltezhető.

Nagyobb számban gyűjtöttem az Árpád-korra, ill. a késő középkorra keltezhető töredékeket, főként fazék-oldalakat. Mellettük több, a 18–20. századra keltezhető mázas ill. mázatlan korongolt kerámia, cseréppipa stb. is a felszínre került. Az előkerült leletanyag alapján valószínűsíthető, hogy az Árpád-kori alapítású, okleveles adatokból 1237 óta ismert Dorozsma falu 16. sz. eleji pusztulása után 1718–1719-ben az előző település helyén épült újjá.

Sz. WILHELM GÁBOR

334. Szekszárd határa

(Tolna megye) B, A, Á

A Tolna megyei M6 autópálya nyomvonalán 2006-ban szondázó feltárásokat végeztünk.

TO 28. lelőhely: A lelőhelyen összesen 997 m²-t kutattunk meg 2 szondában július 21–28. között. 73 objektum került elő, javarészt kisebb gödrök és cölöplyukak. Előkerült egy nagyobb cölöpökből álló épület is. A kevés leletanyagból főleg (késő) bronzkori, és kevesebb közelebbről meg nem határozható őskori (valószínűleg bronzkori) és bizonytalan korú objektumokra következtethetünk.

TO 29. lelőhely: A Szekszárd-Palánk egy a Sió É-i töltésétől közvetlenül É-ra lévő, alig kiemelkedő dombháton terül el. Július 14. és augusztus 1. között 742 m²-t kutattunk meg egy szondával. 97 objektum került felszínre, amelyek között bronzkori, avar kori, Árpád-kori és bizonytalan korú régészeti jelenségek voltak. A lelőhely É-i részén bizonytalan korú, avar vagy Árpád-kori árokrendszer terült el, D-i részét egy avar kori temető uralta. Szórványosan a D-i részen is voltak bronzkori és Árpád-kori gödrök. A legtöbb objektum egy kora és közép avar kori temetőhöz tartozott. A sírmező nagyrészt rabolt volt. A rablógödrök sárga foltja többnyire jól elkülönült a sírgödörön belül. A sírok egy részének láb és fej felőli

vége lemélyített volt. Több esetben az oldalaknál vagy a láb felőli végeknél kisebb bemélyítéseket észleltünk, néhányszor ezekbe edényt helyeztek. Néhány sírban vas- és bronzszegecsek utaltak a koporsós temetkezésre. A sírokból dinnyemag, korong, valamint díszített és díszítetlen gömb alakú üveggyöngyök, ezüst fülbevalók (arany granulációval díszítve), préselt, bronz övveretek, nagy- és kisszíjvégek, kardok, íjászfelszerelések (nyílcsúcsok, íjkarvég), páncélhoz tartozó téglalap alakú vaslemezek, vaskések, illetve számos kerámiamelléklet került elő. Négy olyan sírt bontottunk ki, amelyben csak lóvázat temettek el. Két esetben a lovak mellett előkerült a lószerszámzat (oldalpálcás zabra, hurkos fülű kengyel, illetve aranyozott, gyöngysor keretezésű lószerszámvetet). Az egyik rabolatlan sírban germán jellegű tarsolyt, kardot, harci kést, tegezt nyílhegyekkel találtunk. Az avar temető feltehetően a Sió töltése alá is behúzódik.

GALLINA ZSOLT – HORNOK PÉTER – SOMOGYI KRISZTINA –
VARGA SÁNDOR

335. Szeleste, Szent Kúti-tábla (Ölbő, Nagyerdő)

(Vas megye) U, R?, A?

2006. március 21-én terepbejárást végeztünk a 86. sz. főút Vátot elkerülő tervezett nyomvonalán.

A mai 86. sz. főút nyomvonalától D-re, enyhén lejt a terület a Kőrös-patak folyásirányát követve, illetve a víz felé is. A nagy kiterjedésű lelőhely a vízfolyás K-i teraszán és platóján található (Hrsz.: 050/6, 050/10, Ölbő: E-5, Erdészeti tábla?). Egy enyhe és szűk szárazulat két partján van a lelőhely a mai út mellett és a telepített fenyves területére is kiterjed. Kiterjedése: 250 (É-D) × 450 (K-Ny) m, területe kb. 7 ha. A majdani út nyomvonala (szélessége 30 m) kb. 11 000 m²-nyi felületen fogja érinteni. A leletek nagy mennyiségű pelyvás soványítású és vonaldíszes kerámiatöredék, vésőbalta és kaptafa alakú balta töredéke, valamint kovaszilánkok (bakonyiak és teveliek). Ezek az újkőkori középső és késői szakaszába, esetleg a kora rézkorra keltezhetők. Mindezek komoly településre utalnak. Egy-két gyanús cseréptöredék avar kori jelenlétet sejtet. Szétszántott objektumokat nem láttunk, de számos leletsűrűsödést (kova, radiolarit) észleltünk.

Munkatársak: Kiss Krisztina, Mátyus Magdolna, Derdák Ferenc, Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

336. Szemely, Hegyes

(Baranya megye) U

A falu határában található Hegyes nevű területen (Hrsz.: 056) 2005. március 2-án fedeztük fel a légi felderítés során azt a régi körárokrendszert, amelyet további kutatások céljára választottunk ki. Mind a légi felderítést, mind a későbbi kutatásokat a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága által társ pályázóként elnyert „European Landscapes – Past, Present, Future” című „EU Culture

2000” pályázat keretén belül végeztük el. A 2006. október 4. és december 12. közötti régészeti feltárás célja kettős volt. Tisztázni a lelőhelyen található objektumok kronológiai besorolását és funkcióját. Az információgyűjtést olyan módszerekkel folytatni, hogy azzal a lehető legkisebb mértékben okozzuk vissza nem fordítható károsodást a lelőhelyen. A többszöri légi felderítés eredményeként már előzetesen megállapíthattuk, hogy a lelőhelyen egy kb. 380×430 m átmérőjű, enyhén ovális, többszörös kutatóárok-rendszer található. A belső szabályos kör alakú, 100 m átmérőjű. A középső kb. 200 m átmérőjű, szabályos kör alakú. A külső ovális, kb. 380×450 m átmérőjű, többszörös körgyűrű. Az árokrendszer általános tájolású, némiképp eltér az É-i iránytól. A légi felvételekből a bejáratok pontos helyei csak sejtethők voltak. Az ásatás során 2 kutatóárkot húztunk a körárok közepéből kiindulva; egyet a D-i bejárat irányába, egyet pedig Ny-i irányba mintegy 2 m szélesen. Ezek a körárok pontosabb szerkezetét és korát szeretnénk volna tisztázni. Az 1. sz. kutatóárokban 46, a 2. sz. árokban 31 objektumot találtunk. A kisebb objektumok mellett mindkét kutatóárokban átvágtuk a levegőből felfedezett, és a geofizikai kutatások által is kimutatott árokrendszer elemeit.

BERTÓK GÁBOR

337. Szentes, Belváros

(Csongrád megye) U, Sza, Á, Kk, Kú, I

2006 folyamán a város szennyvízvezetékének kiépítéséhez kapcsolódóan több ponton végeztünk megelőző feltárást.

Damjanich János u. 4., 6. és 10.: A belterület É-i részén fekvő lelőhelyen, a fent említett házak előtt 2006 áprilisának első felében egy-egy szarmata gödröt tártunk fel; az egyikből terra sigillata töredékek is előkerültek.

Keresztes u. 4.: Eddig ismeretlen lelőhely került elő a belterület déli részén, ahol az egykori érmederre utaló Nagy-Völgy csatorna É-i irányból Ny felé fordul. A kanyarulat szegletében levő Keresztes utcában egy szarmata és egy keltezésként értékelhető lelet nélküli gödröt találtunk.

Kossuth tér 1. (Megyeháza): Az épület elektromos energiaellátásának korszerűsítéséhez kapcsolódó földmunkákat megelőző feltárásra is sor került 2006. május 4–19. között. A Tóth József utca elején két ismeretlen korú árok részletét sikerült megfigyelni, illetve egy kora újkori gödör részletét feltárni. Objektumon kívül, másodlagos helyzetben 14–15. századi edénytöredékek is előfordultak. Augusztus–szeptember folyamán a Tóth József u. 3. és 5. sz. ház előtt két újkőkori gödröt és egy bográcsperelem töredékével keltezett Árpád-kori kemencét sikerült megfigyelni.

Vásárhelyi u. 9.: A Szentes 199. sz. lelőhelyen két, közelebről meg nem határozható őskori gödör került elő 2006. november 24-én és 27-én.

A leleteket a szentesi Koszta József Múzeumban helyeztük el.

SZABÓ JÁNOS JÓZSEF